

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาวัฒนธรรมชุมชนเขตลุ่มแม่น้ำกกเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ชื่อผู้วิจัย : ปฏิพันธ์ อุทยานกุล
วาสนา หว่างสกุล
ปทุมวดี เจริญสุข

ปีงบประมาณ : 2553

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวัฒนธรรมชุมชนเขตลุ่มแม่น้ำกกเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ รวบรวมข้อมูล วิถีชีวิตชุมชนลุ่มแม่น้ำกก และศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนลุ่มแม่น้ำกกเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนใน 3 ตำบลของเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย ที่อยู่ภายใต้เขตการปกครอง ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอยฮาง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยชมภู ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลแม่ยาว จำนวน 2 หมู่บ้าน คือ บ้านแคววัวดำและบ้านรวมมิตร ตำบลห้วยชมภู จำนวน 1 หมู่บ้าน คือ บ้านจะคือ และตำบลดอยฮาง จำนวน 2 หมู่บ้าน คือ บ้านผาเสริมพัฒนา และบ้านอาแป โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั้งจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและก รรอกภาคสนามด้วยการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการ จัดเวทีชุมชน ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ในเขตพื้นที่การศึกษาพบว่าวัฒนธรรมชุมชนที่มีความหลากหลาย เนื่องจากบริเวณลุ่มแม่น้ำกกเป็นพื้นที่ซึ่งประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ได้เข้ามาจับจองเป็นที่อยู่อาศัยและเป็นที่ทำกิน แต่จากภาพรวมของการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในส่วนของวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนสามารถสรุปได้ว่า ชุมชนลุ่มน้ำกกยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีทั้งที่เป็นของดั้งเดิมของตนเอาไว้อย่างเหนียวแน่น และควบคู่กันไปก็คือไม่ปฏิเสธวัฒนธรรมประเพณีที่เกิดขึ้นใหม่ตามสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบันอีกด้วย

2. ข้อมูลด้านศักยภาพทางการท่องเที่ยว จากการศึกษาข้อมูลของคณะนักวิจัยพบว่า ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนลุ่มน้ำกกประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ 1) ปัจจัยของการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีทั้งทางบกและทางน้ำ 2) ด้านที่พักอาศัย ที่มีทั้งบ้านพักของคน

ในชุมชน เกสต์เฮาส์และโฮมสเตย์ที่ได้มาตรฐาน 3) สิ่งที่สามารถดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติหรือทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ รวมไปถึง การให้บริการที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น 4) กิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วมทำให้เกิดขึ้น หมายรวมถึงพิธีกรรม ประเพณีและศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ และ 5) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่สามารถอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ที่พักที่มีความ สะอาดปลอดภัย ได้มาตรฐาน ร้านค้าในชุมชน โทรศัพท์พื้นฐานและโทรศัพท์สาธารณะ ระบบไฟฟ้า ประปา แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เป็นต้น

3. ในส่วนของแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยว ของชุมชนลุ่มแม่น้ำกก ทั้ง 3 ตำบลนั้น คณะนักวิจัยได้ออกแบบแนวทางการพัฒนาศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวโดยยึดตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยว 5A ซึ่งชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรนำมาพิจารณาดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด เพื่อสามารถพัฒนาศักยภาพทางด้าน การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ในอนาคต

Abstract

Research Title : The Study of Communal Culture in Mae Kok River Basin Communities for Sustainable Tourism Development

Researchers : Mr. Patipan Uttayanukul
Miss Wassana Wangsakul
Miss Pathumwadee Jareonsuk

Fiscal Year : 2553

The research entitled “A Study of Kok Watershed Community’s Culture to Obtain Guideline for Developing Sustainable Tourism” was a qualitative research. The purposes of this research were to study and collect data concerning Kok Watershed Community’s lifestyles and to investigate Kok Watershed Community’s potential to obtain guideline for developing sustainable tourism of 3 communities consisting of 3 sub-districts in Muang Chiang Rai District ruled by Doi Hang sub-district administrative organization, Mae Yao sub-district administrative organization, and Huay Chom Phu sub-district administrative organization. Besides, data collection was also conducted from 5 villages; Baan Kwae Dum and Baan Ruam Mitr in Mae Yao sub-district, Baan Ja Kue in Huay Chom Phu sub-district and Baan Pha Sert Pattana and Baan Ar-Pae in Doi Hang sub-district. The research was conducted by literature review method and a field trip by interviewing, focus group discussion, participant observation and forum community. The findings were as follows:

1. Regarding to community’s culture and tradition data, it was found that the community had a variety of culture due to the location of Kok watershed which was settled by many tribes. Generally, the community has still conserved their traditional culture and tradition firmly and they have also accepted the new culture and tradition existing by current condition.

2. Regarding to tourism potential data, it showed that Kok Watershed Community's potential consisted of 5 main factors; 1) The access to the tourist attraction by land and water 2) The accommodation; houses in the community, standard guesthouse, and home stays 3) The tourist attractions, for example, natural places, places reflected lifestyles, natural environment or fertility resources, and impression services for tourists, and so on. 4) The activities arranged by community participation, for example, rites, ceremonies, traditions and art handicrafts 5) The facilities to comfort the tourists, such as safe and standard accommodation, shop in the community, house phone and public phone, electricity, water supply, tourist information, and local tour guide, and so on.

3. Regarding to guideline for developing sustainable tourism of 3 sub-districts; the researchers have designed the guideline for developing sustainable tourism based on tourism standard 5A. The community and people involved should consider and operate according to the guideline to get the tourism potential improved to be sustainable in the future.